

besedila (po tri ure za interpretacijo slehernega besedila). Pri tem se že nakaže, kateri otroci se vživljajo v besedilo, ga globoko podoživljajo in že zmorejo konkretno-logične operacije (razumevanje in primerjanje literarnih oseb, dožemanje prostora in kraja, razumevanje motivov za ravnanja, zavedanje književnih perspektiv ...), kdo ima boljše strategijo vizualnega mišljenja ob ilustracijah in kdo dobro zaznava meje med resničnostjo in domišljijo ter jih pri poustvarjanju smelo premika.

Pri urah dodatnega pouka učence z različnimi motivacijskimi strategijami uvedem v domišljjski svet danih besedil, zatem pa sledi pisno navodilo, tj. poustvarjalna naloga. Pred sleherno nalogo ponovimo kriterije uspešnega ustvarjanja in pisanja. Nalog v šoli ne morejo vselej dokončati, zato jih večkrat dokončujejo doma. Naslednjo uro ali že prej izdelke

ovrednotimo po kriterijih (najprej vrstniško vrednotenje, nato učiteljičino). Izpostavimo pozitivno izstopajoče naloge ali zgolj elemente in strnemo pomanjkljive naloge. Napake in neustreznosti skušajo v obliki debate v dvojicah ali skupinah odpraviti. Pri tem skupaj oblikujemo napotke za izboljšave poustvarjalnih nalog.

Naloge jim sestavljam predvsem z omenjenih področij, kjer imajo otroci največ težav:

- razumevanje navodil – učimo se smiselnega podčrtovanja pomembnih podatkov;
- upoštevanje navodil (poustvarjanje v skladu z navodili);
- utemeljevanje lastnosti oseb s primeri iz besedila, kadar te niso jasno razvidne (iz ravnanja, razmišljanja ...) – opisi morajo biti slikovitejši;

- vživljanje v različne perspektive različnih junakov;
- vpliv vedenja na druge osebe in na druga dejanja;
- kako v pripoved vnašati razmišljanja junakov, njihove namene, čustva, kako se do njih opredeliti;
- inovativno razmišljanje, osebni pogled;
- členjenost besedila (uvod, jedro, zaključek);
- kohezivnost in koherentnost besedila;
- samopregled (ne le jezikovna pravilnost, temveč tudi skladnost besedila z navodili – ponovno branje navodil).

Barbara Meglič,
OŠ I Murska Sobota

Kaj pravijo o bratovščini učenci?

Predstavljam vam nekaj misli in izjav mojih učencev 4. razreda med branjem knjige Bratovščina Sinjega galeba, ki so me navdihnile, presenetile, mogoče tudi prestrašile. Prestrašilo me je spoznanje, da učenci niso prišli do uvida, da se bratovščina lahko ustanovi zaradi moči prijateljstva, ki je potrebna za doseg cilja. Začutila sem individualizem in željo po lastnem uspehu. Ena od deklic meni, da ne bi rada sodelovala v bratovščini, imela pa bi jo, če bi lahko bila glavna. Učenci so pred branjem četrtega poglavja povedali, da je bratovščina skupnost ljudi, ki se imajo radi kot bratje.

- *Učenec:* »Imam prijatelje, s katerimi bi lahko ustanovili

bratovščino. Vozili bi se skupaj s kolesom in bi taborili.«

- *Učitelj:* »Ali moraš ustanoviti bratovščino, da lahko greš na izlet?«
- *Učenec:* »Ne, ni treba.«
- *Učitelj:* »Kdaj na tem izletu pa bi se pojavila potreba, da bi se povezali v bratovščino?«
- *Učenec:* »Če bi se zgodilo nekaj, kar bi bilo vredno, kaj zanimivega. Lahko bi se zmenili in bi si pripravili večerjo.«
- *Drugi učenec:* »To ni zanimivo, jaz bi jo ustanovil, če bi nas kaj strašilo. Potem bi se stisnili skupaj in bi napadli tisto zver. Skupaj je lažje. Bolj si pogumen

in bolj močen. Lahko napadaš z vseh strani. Bratovščina ti da pogum.«

- *Učitelj:* »Kako bi ti ustanovil bratovščino in kako bi prijatelje prepričal v dobrobit bratovščine?«
- *Eden od učencev:* »Povabil bi jih na pustolovščino, gremo raziskovat. Obljubil bi jim zanimivosti. Če ne bi nič našli, bi jim plačal sok.«
- *Učenka:* »Povabila bi jih domov na sladico. Potem bi jih vprašala, če bi bili bratovščina, naredila bi jim zapestnice.«

Njen odziv se mi zdi pomemben, saj punce čakajo na zaključke

poglavja in srečen konec zgodbe, medtem ko dečki »požirajo« vsako besedo in neprestano sprašujejo o pomenu neznanih besed. Smiselno se mi zdi, da organiziram uro z njimi, in da nekaj teh besed razložimo. Besednjak se navezuje na morje in jadrnice, torpede in na kvartopirstvo ...

Ves čas mi dajo vedeti, da v bratovščino ne bi sprejeli vseh ljudi, ne znajo pa razložiti, zakaj jih prisotnost novih članov moti. Niso začutili, da morajo biti člani bratovščine delovni in vredni zaupanja. Oni bi jo sestavili glede na priljubljenost med sošolci in niso še sposobni ljudem dati priložnosti za nov začetek. Knjiga nam je dala veliko tem za pogovor in izjemno nas čustveno preveva.

- *Učenec:* »Bratovščine so po navadi skrivnostne zato, da drugi ne tečnarijo, da bi se pridružili. Ohranjajo skrivnosti. Če jih je preveč, ni več skrivnosti. Zaupanja. Ustanavljajo se, da bi drugim lahko pomagali.«
- »Učiteljica, koliko ljudi je lahko najmanj v bratovščini,« vprašajo. »Kako se reče bratovščini, ki ima enega človeka, polbratovščina? Ne, ne, trije morajo biti, manj ne more biti bratovščina.«

Teh odgovorov nisem dala. Pustila sem jih, da sami oblikujejo podobo

bratovščine, saj si skoraj ne upam trditi, da nisem jaz in moj jaz kdaj najboljša bratovščina (hec).

- *Učiteljica:* »Je pomembno, koliko oseb je ali je pomembno kako delajo in sodelujejo?«
- Vedo, smo že izpili: »Da si zaupajo, da si pomagajo, da se ne izdajo ...«

Učenci želijo pisati o nadaljevanju. Po smrti matere so si zelo želeli, da Ivo in oče ostaneta prijatelja za vedno, da skupaj odideta iz otoka - samo eden fant je zgodbo nadaljeval tako, da se oče opraviči in zasluži denar, da ga povrne ribičem in da oče in Ivo živita na otoku. Drugi učenci predvidevajo, da skupaj odplujeta v svet, kjer srečno živita do konca ... En otrok piše o težkem življenju Iva z očetom, saj se oče ne more otresti pijančevanja in kvartopirstva.

Še zdaj ne morem verjeti, da so doživeli tak šok ob smrti očeta. Bila je smrtna tišina. Eden od živahnijših fantov je rekel »E, pa daj, brez veze.« Tudi jaz sem bila šokirana, nisem pričakovala takšnega šoka. Čakala sem, da se ura konča, niso me več poslušali pri branju. Vsak v svojem svetu so se razšli, razblinila so sem jim pričakovanja in upanje.

»Po dolgem in krutem pretepu so odgnali sina in očeta v Brazilijo in živela sta beraško življenje. Oče je

spet vse zakartal. Nekega dne pa je zmagal. Dobil je veliko denarja. Kupil je dve ribiške ladji in mreže pa obleke. Vrnila sta se, glejte bratje, prinesel sem ladje, kot sem rekel. No, me boste zdaj spustili v mesto. Od tedaj pa so ga spustili in srečno so živeli, saj je oče držal obljubo,« to nadaljevanje zgodbe je bilo kot bi knjigo fant že prebral.

»Ivo in oče sta spet skupaj. Ivo je zdaj srečen. Oče ga nauči kaj novega. Oče in sin bosta spet ribarila z ribiči. Odpotovala bosta na otok in opiše mu, zakaj mu je umrla mama. Ivo in oče si bosta naredila hišo in oba bosta imela veliko prijateljev. Lovila bosta, skupaj.« zapiše naslednji učenec.

Sedaj, po več prebranih poglavjih, razumejo, zakaj je Ivo lahko vodja. Zdaj so zadržani, ko jih vprašam, ali še zmeraj želijo biti vodje. Pogum, poštenost, pomoč, hrabrost, zrelost. »Vsega tega jaz nimam,« reče majhen Miha. »Mene je strah, ko sem sam doma.«

Učenci, ki besedilo poslušajo že drugič, povezujejo v celoto tudi podrobnosti, ki se jih prej niso zavedali.

*Učenci in učiteljica
Saša Veler, OŠ Ivanjковci*

Cankarjevo tekmovanje – izziv za tiste, ki hočejo in si želijo več

Veščina strokovnega in ustvarjalnega pisanja je ena izmed tistih veščin, ki se je naši učenci pogovorno zelo neradi lotevajo, se jim zdi napor in kaj hitro obupajo.

Kot učiteljica z že nekaj prehojene poklicne poti in kot dolgoletna članica komisije za Cankarjevo tekmovanje (učim slovenščino na predmetni stopnji) lahko

temu pritrdil, pa hkrati tudi takoj zanikam. Zakaj tako paradoksalno stališče? V teh letih sem se namreč »namučila« z različnimi tehnikami učenja pisanja (pred) esejističnih